

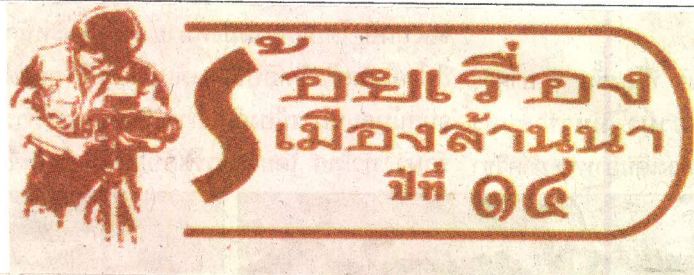
กลุ่มภารกิจจดหมายเหตุและสารนิเทศท้องถิ่น

สำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยแม่โจ้

00242

NORTH CLIPPING 2556/

ชื่อหนังสือพิมพ์	วันที่	ปีที่	ฉบับที่	หน้า
เชียงใหม่นิวส์	- 1 ส.ค. 2556	23	8153	5

พระราชชายาเจ้าดารารัศมี : ปัตติยานีผู้เชื่อมแผ่นดิน ล้านนาและสยาม

พระราชชายาเจ้าดารารัศมี หรือ “เจ้าอึ่ง” ประสูติวันที่ 26 สิงหาคม พ.ศ.2416 ขึ้น 4 ค่ำ เดือน 8 ปีระกา เวลา 03.00 น. เศษ ที่คุ้มหลวงกลางเวียง เชียงใหม่ เป็นพระธิดาองค์สุดท้ายของพระเจ้าอินทวิชยานนท์ เจ้าหลวงเชียงใหม่ องค์ที่ 7 กับพระเทวีแม่เจ้าทิพเกสร

เมื่อมีพระชนม์ 13 ชันษา ได้ถวายตัวเป็น “พระสนม” รับราชการฝ่ายใน มีบรรดาศักดิ์เป็น “เจ้าจอม” ในพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวว่า รัชกาลที่ 5

วันที่ 2 ตุลาคม พ.ศ.2432 ประสูติพระราชธิดาทรงพระนามว่า “พระเจ้าลูกเธอพระองค์เจ้าวิมลนาคนพิสี” ต่อมาประสูติสิ้นพระชนม์ขณะมีพระชันษา 3 ชันษาเศษ ในวันที่ 21 กุมภาพันธ์ พ.ศ.2435

ในปี พ.ศ.2451 เจ้าจอมมารดาเจ้าดารารัศมีได้รับพระมหากรุณาธิคุณโปรดเกล้าฯ สถาปนาพระอิสริยยศขึ้นเป็น “พระราชชายา” หลังจากสิ้นรัชกาลพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวว่า พระราชชายาเจ้าดารารัศมีเสด็จกลับมาประทับที่นครเชียงใหม่ เดือนมิถุนายน พ.ศ.2476 เริ่มประสูติด้วยพระโรคพระบิดาสะ (ปอด) และสิ้นพระชนม์วันที่ 9

ชื่อหนังสือพิมพ์	วันที่	ปีที่	ฉบับที่	หน้า
เชียงใหม่นิวส์	- 1 ส.ค. 2556	23	8153	5

ต้นวาคม พ.ศ.2476 เวลา 15.14 นาฬิกา ที่คุ้มรินแก้ว รวมพระชนมายุ 60 พระชันษา

พระกรณียกิจของเจ้าดารารัศมีที่มีต่อ การอนุรักษ์ สืบสานขนบธรรมเนียมประเพณีล้านนา เมื่อครั้งที่พระองค์ได้ถวายตัวเป็นพระสนม ทรงฉลองพระองค์ตามแบบล้านนาตลอดพระชนม์ชีพของพระองค์แม้จะประทับ ณ พระตำหนักในพระบรมมหาราชวังในกรุงเทพฯ ผ่าชัน เสือแซน กระบอกร การทรมสไบเฉียง การไว้ผมยาวเกล้ามวย เป็นวัฒนธรรมการแต่งกายล้านนาที่เป็นที่รับรู้และยอมรับในหมู่เจ้านายฝ่ายในของราชสำนัก

ส่วนพระกรณียกิจของพระราชชายาเจ้าดารารัศมีต่อการศึกษาในเชียงใหม่ โดยได้จัดตั้งโรงเรียนสตรี ขึ้นอย่างเป็นทางการเมื่อปี พ.ศ.2412 เมื่อมีครูหม่อมเดินทางมาจากพระนคร 2 คน คือ มีสเ็ดน้ำ โคลด์ และ มีสแมร์ แคมป์เบล โดยใช้ชื่อว่า "โรงเรียนสตรี" จนถึงปี พ.ศ. 2452 มีจำนวนนักเรียนเพิ่มมากขึ้นเป็น 200 คน นอกจากนั้นในวันที่ 24 พฤศจิกายน 2475 พระราชชายาเจ้าดารารัศมี ยังได้เสด็จเป็นประธานพิธีเปิด "ตึกคำเที่ยง นฤมิตร" ซึ่งเป็นโรงเรียนสตรีประจำมณฑลพายัพ "วัดโนทัยพายัพ" เมื่อเวลา 16.30 น.

นอกจากนั้นพระองค์ยังทรงฟื้นฟูงานช่างฝีมือต่าง ๆ เช่น การทอซิ่น ยกดอก จกด้วยมือ ใช้ไหมทอง การร้อยมาลัย จัดพาน ร้อยตาข่าย เย็บแบบ จัดกระเช้าดอกไม้ ฯลฯ ทรงสร้างสรรค์ศิลปะการแสดงและวรรณกรรมละคร ทรงประดิษฐ์การฟ้อนใหม่ๆ โดยใช้แนวการฟ้อนแบบนาฏศิลป์ในวังหลวงหรือให้มีการผสมผสานกันระหว่างศิลปะการฟ้อนรำทางเหนือ พม่าและกรุงเทพฯ เช่น ฟ้อนม่านมัยเชียงตา ฟ้อนม่านแม่แล้ ฟ้อนโยคีถวายไฟและฟ้อนเงี้ยว และทรงส่งเสริมวรรณกรรมประเภทเพลงขอทำให้ละครขออน้อยใจยาเป็นที่รู้จักกันดี

ชื่อหนังสือพิมพ์	วันที่	ปีที่	ฉบับที่	หน้า
เชียงใหม่นิวส์	- 1 ส.ค. 2556	23	8153	5

โรงเรียนเจ้าหลวง

เธอจำฟ้า กรมหลวงเพชรบุรีราชสิรินธร

วันที่ 25 มีนาคม 2449 โรงเรียนสตรีในสวนอุทยานของเจ้าจอมมาร สร้อยฉุย เจ้าหลวงเชียงใหม่องค์ที่ 8 มีทำการสอน ณ คู่มือเรือนจำ ถนนแม่โจ้ เป็นประโยชน์บุญคุณแห่งหนึ่ง แผนกฝึกหัดครูรับนักเรียนประจำเรียนหลัก เป็นทางเข้านักเรียน ต่อมาในปี พ.ศ.2457 แผนกบริหารศิลปศาสตร์ ธรรมการนทล สุตระประกาศนียบัตรจังหวัด (ป.) และประกาศนียบัตรครูประถม (ป.ป.) พายัพ ดำเนินการให้เปิดทำการสอน ณ บริเวณบ้านพิทักษ์ธรรมการจังหวัด ไกลวัดดอกเอื้อง ต่อจากนั้นหลวงอนุภาคนิสัยนุสรณ์ ธรรมการนทล และโรงเรียนสตรีประจำจังหวัด (โรงเรียนคำเที่ยงอนุสรณ์ปัจจุบัน : คนต่อมาดำเนินการต่อ โดยมีนางเจ้ารัส หงสกุล เป็นครูใหญ่

พ.ศ.2458 ได้มีการตั้งโรงเรียนชายขึ้น ณ คู่มือหลวงวังวัดดงดี แล้วจึงย้ายไปบริเวณที่ตั้งโรงเรียนยุพราชวิทยาลัยปัจจุบัน โรงเรียนสตรี บกครองส่วนภูมิภาค มีการยกเลิกการปกครองแบบนทล ยุบกองธรรม การนทล โรงเรียนสตรีประจำนทลพายัพ “วัดโนนทิวพายัพ” จึงเป็น ตามคำสั่งนทลพายัพ สมัยขุนเชิดวิชชากรเป็นธรรมการใช้ชื่อว่า โรงเรียน “โรงเรียนสตรีวัดโนนทิวพายัพ” แผนกสามัญเปิดทำการสอนตั้งแต่ชั้น ประถมปีที่ 1 ถึงชั้นมัธยมปีที่ 8 เมื่อมีนักเรียนมากขึ้น บริเวณโรงเรียน

พ.ศ.2460 ได้ริ่อาคารเรียนที่วัดดงดีไปสร้างใหม่ในที่ดินของ สิบเอกจงได้ย้ายมาตั้ง ณ ที่ปัจจุบัน ซึ่งเดิมเป็นวัดร้างชื่อ “วัดสี่เสียด” อำมาตย์ตรีเจ้าราชบุตร เสนาภักดิ์ บริเวณถนนพระปกเกล้าเป็นเจ้า (ถนน โดยเริ่มก่อสร้างตึกเรียนเมื่อวันที่ 6 สิงหาคม 2481 ประทอนพิธีเปิดโรงเรียน พระปกเกล้า) ตำบลศรีภูมิปัจจุบันคือวิทยาลัยอาชีวศึกษา โดยได้เปิดทำการ ในวันที่ 21 มกราคม 2482

สอนครั้งแรกในวันที่ 1 พฤษภาคม 2461 ระหว่างปี พ.ศ.2484 - 2488 เกิดสงครามมหาเอเชียบูรพา

จากนั้นในวันที่ 1 กรกฎาคม 2464 ได้ยกฐานะเป็น “โรงเรียนสตรี โรงเรียนสตรีวัดโนนทิวพายัพ ถูกใช้เป็นสถานที่พักของทหารญี่ปุ่น โรงเรียน ประจำนทลพายัพ” มีนางเพิ่ม วิสณห์ตฤณการ รักษาการครูใหญ่ รับ จึงต้องย้ายไปทำการสอนที่โรงเรียนตัวเอง โรงเรียนหัวคิ้ว ถนนช้างคลาน นักเรียนสตรีตั้งแต่ชั้นประถมปีที่ 1 และรับนักเรียนชายอายุไม่เกิน 12 ปีเต็ม และโรงเรียนวัดพระนอนหนองพื้ง (จันทรารามราษฎร์ประสาธ) ตำบลหนองพื้ง

วันที่ 7 มกราคม 2471 สมเด็จพระศรีสวรินทิราบรมราชเทวี อำเภอสารภี พระพันวัสสาอัยยิกาเจ้า ได้ทรงพระราชทานนามโรงเรียนชื่อ “วัดโนนทิว” และ จันทรารามวันที่ 8 กรกฎาคม 2517 จึงได้เปลี่ยนชื่อโรงเรียนเป็น เสด็จพระราชดำเนินเปิดป้ายนามโรงเรียน พร้อมด้วยสมเด็จพระเจ้าพี่นาง “โรงเรียนวัดโนนทิวพายัพ” มาจนถึงปัจจุบัน

ชื่อหนังสือพิมพ์	วันที่	ปีที่	ฉบับที่	หน้า
เชียงใหม่นิวส์	- 1 ส.ค. 2556	23	8153	5

ซึ่งปรากฏคำประทานกราบทูลพระราชยาเจ้าดารารัศมีของหลวง
อนุสารสุนทร กรมการพิเศษจังหวัดเชียงใหม่ ดังนี้ "...ข้าพระพุทธเจ้า
ขอประทานกราบทูลแสดงความปิติยินดีในพระกรุณาธิคุณเป็นล้นเกล้าฯ
ข้าพระพุทธเจ้าขอประทานพระกรุณาทรงเปิดผ้าคลุมนามตึกและเสด็จทรง
เหยียบ "ตึกคำเที่ยงนฤมิตร" หลังนี้เพื่อความเป็นสิริมงคลแก่สถานที่
และบรรดานักเรียนที่จะได้อาศัยใช้ประโยชน์ในการศึกษาสืบไป..."

เอกสารประกอบ

เอกสารการเปิดอาคารพิพิธภัณฑ์โรงเรียนวัดโนนทัยพายัพ

จักรพงษ์ คำบุญเรือง

jakrapong@chiangmainews.co.th